

DE HISTORIE

Augustus 2022

Uitgave: Historische Kring Ankeveen 's-Graveland Kortenhoef

**BESTEL 24/7 OP
ONZE WEBSHOP**

WEBSHOP.BAKKERJEROEN.NL

BAKKER
Jeroen

Wij bij bakker Jeroen staan van maandag t/m zaterdag voor u klaar. Onze winkel in Kortenhoeft is zelfs ook op zondag geopend! Daarnaast kunt u 24/7 terecht in onze webshop om ons assortiment te bekijken en uw bestelling te plaatsen.

Wij bieden u een ruime keuze gebak, brood en verschillende heerlijke lekkernijen.

Tot ziens in één van onze winkels!

Meenthof 10
1241 CP Kortenhoeft
Tel (035) 656 13 54

De Meent
1218 CB Hilversum
Tel (035) 693 25 72

www.bakkerjeroen.nl

Over huizen gesproken.

Deze keer geen huis, het mij niet gelukt om een stukje te schrijven. Zoals u kunt zien is het boekje gelukkig evengoed met mooie verhalen en foto's gevuld. Ik wil deze plek nu wél gebruiken om een oproep te doen. De heer Paul van Beusekom heeft een diepgaand onderzoek gedaan naar een van zijn voorvaderen; Evert van Beusekom. Evert was tolgaarder in het Noordereinde en heeft gediend in het leger van Napoleon.

Ik hoop dat er onder u iemand is die mij meer kan vertellen over deze Evert van Beusekom. Stuur u dan een berichtje naar de Historische Kring?

Gerrie van Rijn

Historische Kring

Ankeveen 's-Graveland Kortenhoef

39ste jaargang nummer 3 , Augustus 2022

Inhoud	4	Bij de voorplaat
	5	Voorwoord
	6	Geboren in Kortenhoef en in het leger van ...
	14	Groentekwekerij “Nooigedacht”
	21	Schenkingen
	23	Leida van Deelen
	28	Brughelen
	35	Colofon

Auteursrecht voorbehouden; gehele of gedeeltelijke overname of reproductie van de inhoud van deze uitgave, op welke wijze ook, is zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteursrechthebbende verboden, behoudens beperkingen bij de Wet gesteld.

Bij de voorplaat

Aquarel van de boerderij van de familie Kemphorst in Ankeveen.
Helaas is de schilder bij de Historische Kring niet bekend?

Heeft iemand informatie hierover? Laat even weten via email
koos@hk-kortenhoef.nl.

Voorwoord

Van Iny Hoogendijk-Vranken ontvingen wij enkele stukjes over soldaten, afkomstig uit Kortenhoef, 's-Graveland en Ankeveen die in het leger van Napoleon dienden. Bij elkaar teveel om in één uitgave te plaatsen daarom nu alleen de mannen uit Kortenhoef.

Het archief dat wij uit de nalatenschap van Jan Veenman mochten ontvangen bevat een schat aan foto's en artikelen welke wij nu en dan in het periodiek zullen plaatsen. In deze periodiek een stukje over de groentekwekers van de familie Ke(e)telaar.

Van de heer Clemens van Rossum uit Vaassen ontvingen wij een stukje over Leida van Deelen die vroeger huishoudster was bij pastoor Lokin in Ankeveen.

Onze voorzitter, Jan Dekker heeft een stukje geschreven over, het inmiddels verdwenen, Brugchelen.

Deze keer geen "Van huizen gesproken" Wel vindt u op pagina twee een oproep van Gerrie van Rijn om informatie over de heer Evert van Beusekom

Rest ons nog u veel leesplezier te wensen.

De redactie

De terugtocht van Napoleon uit Moskou op 20 oktober 1812 vanwege gebrek aan voedsel en een dreigende inval van Rusland. Na de inval van Napoleon, liet de gouverneur van Moskou de stad in brand steken waarna Napoleon uiteindelijk gedwongen werd om te vluchten

Geboren in Kortenhoef én in het leger van Napoleon

Door Tiny Hogendijk-Vranken

Op 5 mei 2021 vierden we in Nederland de bevrijding van de Duitse bezetting in 1945. In Frankrijk richtte men zich op een hele andere oorlog of eerder een persoon: het was 200 jaar geleden dat Napoleon Bonaparte stierf. Was het wel kies zijn overlijden te herdenken, omdat hij zoveel leed had aangericht in Europa?

In gesprekken in kleine kring hoor je soms zeggen dat een voorouder ook in het leger van Napoleon gediend heeft en al of niet is teruggekeerd. Sinds kort is het mogelijk na te gaan of de spreker gelijk had. De database van het Nederlands Instituut voor Militaire Historie (NIMH) is daarbij een grote hulp. Voor nadere details verwijst het Instituut echter naar de 'Service Historique de la Défense' in Vincennes/Parijs (=SHD), waar slechts een deel van de stamboeken is gescand; de rest moet nog volgen.

In Ankeveen troffen we zeven jongemannen aan die ingelijfd waren bij één van de onderdelen van het leger van Napoleon: de 'Grande Armée'. In Kortenhoef telden we zestien militairen en in 's-Graveland zelfs één en dertig militairen. In dit artikel beperken we ons tot Kortenhoef.

Twee militairen werden ingelijfd bij het 9e Regiment Artillerie te Voet. Gedurende 1810-1811 groeide de Artillerie te voet uit tot een volwaardig regiment. Het 9e was o.a. actief in Rusland (1812). In Kortenhoef behoorden tot dit regiment:

Stamboeknummer 1501: **Gerrit van der Velden**, geboren op 23 september 1783, zoon van Juriaan van de Velden en Jaapje Fokker. Gerrit was, in de functie van gendarme, op 17 november 1811 opgenomen in het garnizoenshospitaal van Leiden, waar hij twee dagen later aan veelvuldige koortsaanvallen overleed.

Nr. 1992: **Jan Verhoef**, geboren 4 september 1788, zoon van Jan Verhoef en Jannetje Trommel. Jan blijkt als kanonnier gediend te hebben bij de 22e compagnie van het ? bataljon van het 9e Regiment Artillerie te Voet. Jan is op 24 januari 1812 opgenomen in het militair hospitaal van Nijmegen en daar op 3 februari 1812 overleden aan tuberculose.

De **voltigeur** was in de Napoleontische periode een zogenaamde 'lichte' infanterist, eerder klein van gestalte en een goede schutter.

(Nationaal Archief Den Haag, Overlijdensakten van Nederlandse soldaten in Franse Krijgsdienst over de jaren 1792-1815.)

Vier jongemannen waren ingedeeld bij het 3e Cohort van de Nationale Garde met als standplaats Amsterdam. Het was de bedoeling dat deze eenheid het eigen grondgebied zou beschermen. In februari 1813 echter werd het 3e Cohort overgeheveld naar de 'Grande Armée' om mee ten strijde te trekken in Duitsland. Wie waren die vier jongemannen?

Stamboeknr. 127: **Jens Tibboel**, geboren op 12 juli 1789, als zoon van Marten Tibboel en Maria de Quant.

Nr. 330: **Jacob Ockhuijsen**, geboren op 4 februari 1790, als zoon van Lammert Ockhuijsen en Grietje de Kloet.

Nr. 346: **Jacob Boom**, geboren op 14 maart 1790, als zoon van Hendrik Boom en Aaltje Pos.

Nr. 969: **Gerrit Evenblij**, geboren op 18 augustus 1791, als zoon van Jan Evenblij en Cornelia Heus.

Helaas zijn de stamboeken van het 3e cohort nog niet gedigitaliseerd, dus we blijven in het ongewisse over de datum van indiensttreding, het verblijf in het leger en de vraag of ze teruggekeerd zijn. Alleen van Jacob Ockhuijsen weten we dat hij Aagje Fine huwde op 20 mei 1813 en 11 kinderen kreeg. De anderen lijken ergens in 1813 vermist te zijn geraakt.

Juriaan van der Velden en Jaapje Fokker hadden nog een tweede zoon in het leger: **Arie van der Velden**, geboren op 7 oktober 1787. Hij trad op 16 september 1809 in dienst bij het 3e Regiment van de Huzaren en werd op 16 juli 1810 overgeplaatst naar het 2e Regiment Lanciers van de Garde. Aries rang was dan ook lansier: een cavalerist van een lichte eenheid, gewapend met een lans. Hij hoorde tot het 3e eskadron. Waarschijnlijk heeft hij de Russische Veldtocht niet meegemaakt, maar wel de campagne in Saksen in 1813. Als laatste opmerking stond vermeld dat Arie, als vreemdeling, zonder toestemming op 31 maart 1814 vertrokken is. Dit is niet zo vreemd; sinds november 1813 hoorde Holland niet meer tot het keizerrijk Frankrijk, zodat Arie vreemdeling was in Franse ogen. Waarom zou hij dan nog in het Franse leger blijven? Eenmaal thuis huwde Arie in 1817 Engeltje Stekelenburg.

Het merendeel van de soldaten dienden bij de linie-regimenten, waarbij de soldaten zich opstelden in achterelkaar gelegen linies, om daarna linie voor linie vuur te geven.

Nr. 2217 **Gerrit Scheepmaker**, geboren op 15 juni 1782, zoon van Leendert Scheepmaker en Trijntje van der Velden kwam over van het Hollandse 9e Regiment Infanterie en werd ingelijfd bij het 125e Regiment Infanterie van Linie in juli 1810, waarbij hij de rang van soldaat had. Eigenlijk had hij een langjarig contract gesloten tot 16 maart 1816, maar op 21 december 1810 werd hij naar huis gestuurd om te recupereren. Weer in

Hollandse dienst heeft hij nog deelgenomen aan het Beleg van Naarden in 1813-1814, maar op 16 februari 1818 is hij uit dienst gegaan wegens lichaamsgebreken.

Nr. 3548 **Henricus van Meteren**, geboren op 31 mei 1789, zoon van Janen van Meteren en Geesje Evertse, was een dienstplichtige van de jaarklasse 1809 en stond als nr. 21 op de aanwijzingslijst van het kanton Loenen; zijn beroep was dagloner. Op 9 november 1811 kwam hij aan bij het depot van het 126e Regiment Infanterie van Linie. Hij kreeg de rang van grenadier: een soldaat die gespecialiseerd was in het werpen van handgranaten. Hij bleek vanaf 29 maart 1812 in

het ziekenhuis te liggen. In oktober en december van dat jaar is een verklaring van afwezigheid afgegeven.

Nr. 4435 **Leendert Hoveling**, geboren 3 maart 1790, zoon van Steven Hoveling en Jannetje Hagen, trad toe tot het Hollandse 2e Regiment Infanterie op 3 oktober 1809, ging op 2 oktober 1810 (na de inlijving van Holland door Frankrijk) over naar het 123e Regiment Infanterie van Linie en werd

NUMÉROS D'ENREGISTREMENT ET SIGNALEMENTS des SOUS-OFFICIERS ET SOLDATS.	DATES de l'arrivée des Recrues au Corps, LEUR QUALITÉ, LEUR DERNIER DOMICILE, ET LEUR PROFESSION.	NUMÉROS des BATAILLONS ou Escadrons, et des Compagnies.	GRADES, et DATES DES NOMINATIONS à ces grades; ACTIONS D'ÉCLAT, et BREVETS D'HONNEUR.	DATES ET MOTIFS DE SORTIE DU CORPS. DÉCÈS. SERVICES ANTÉRIEURS, BLESSURES, ET CAMPAGNES DE GUERRE.
N. 14914 <i>Krijn van Loenen</i> fils de <i>Leopold</i> et de <i>Agathe Marie</i> né le <i>5 nov 1792</i> à <i>Loenen</i> canton de <i>Schönbach</i> département de <i>R. de la mos.</i> taille d'un mètre <i>174</i> centimètres, visage <i>bleu</i> front <i>roux</i> yeux <i>bleus</i> nez <i>pointu</i> bouche <i>normale</i> menton <i>court</i> cheveux <i>bruns</i> sourcils <i>bruns</i> marques particulières <i>9</i>	Arrivé au Corps le <i>16 fév 1813</i> enrôlé volontaire incorporé, venant de <i>1812</i> conscrit de l'an remplaçant un conscrit de l'an du département de <i>R. de la mos.</i> compris sur la liste de désignation du canton de <i>Schönbach</i> sous le N. son dernier domicile était à <i>Loenen</i> département de <i>R. de la mos.</i> profession d		<i>fusilier</i>	<i>incorp. au 2e rég. inf. de l. 5e 80e 1809 transf. au 1er rég. inf. de l. 5e le 1er oct. 1810 transf. au 1er rég. de l. 5e le 1er fév 1813 rap. des Contrôles le 23 mai 1813 trouv. recte dans un rap. envoyé par <i>Hummey</i></i>

Inschrijving van Leendert Hoveling

uiteindelijk overgeplaatst naar het 129e Regiment Infanterie van Linie op 16 februari 1813, bij de herschikking van de legeronderdelen na de aftocht uit Rusland. Zijn naam werd echter op 23 mei 1813 doorgehaald in de registers, omdat hij in een bezet land achtergebleven was? We zien hem in 1814 wel weer terug in het nieuw gevormde Hollandse leger.

Twee jongemannen kwamen op 17 april 1813 aan bij het depot van het 25e Regiment Infanterie van Linie. Ze waren dienstplichtigen van het jaar 1812 en stonden als nummer 8 en 18 op de aanwijzingslijst van het kanton Loenen. Ze zouden beiden deelnemen aan de veldslagen in Saksen en men veronderstelde dat ze op 29 augustus 1813 gevangen waren genomen tijdens de slag bij Kulm in Bohemen. Dit zijn de namen en rugnummers:

Nr. 14914 **Krijn van Loenen**, geboren op 5 november 1792, zoon van Jan van Loenen en Trijntje van de Velde, dagloner van beroep. Hij is teruggekeerd, want hij trouwde in 1821 met Gerritje van de Velden.

Nr. 14933 **Teunis Grooteboer**, geboren op 6 december 1792, zoon van Hendriken Grooteboer en Cornelia van Wijk. Op het moment van indiensttreding was zijn woonplaats Nederhorst den Berg en hij was boerenarbeider van beroep. Ook hij is teruggekeerd, want hij huwde vóór 1830 Huijberdina de Jong te Muiden, waar Teunis tolgaarder was bij de Hakkelaarsbrug.

Drie jongemannen werden ingedeeld bij het 70e Regiment Infanterie van Linie. Dit regiment heeft deelgenomen aan de Veldslag bij Leipzig ofwel de Volkerenslag van 16-19 oktober 1813, die het einde inluidde van Napoleons overheersing in Europa. Rond deze datum zijn de jongemannen inge-

lijfd in dit regiment, alle drie nog jonge rekruten, met de rang van fuselier: een gewerschutter. Ze werden tegelijkertijd, al op 16 november 1813, overgeplaatst naar een andere eenheid.

Nr. 13305 **Jan Boom**, geboren 29 juli 1793, zoon van Hendrik Boom en Margaretha Kramer, kwam op 29 oktober bij zijn eenheid aan. Hij stond op de aanwijzingslijst 1813 van het kanton Loenen als nr. 5 en woonde op dat moment in 's-Graveland; zijn beroep was bakker. Hij werd overgeplaatst naar het 59e Regiment Infanterie van Linie.

De twee volgende rekruten bereikten hun regiment op 11 oktober 1813. Ze woonden in Amsterdam, waar ze schipper waren. Ze stonden beiden op de toewijzingslijst 1813 van het kanton Amsterdam als nummers 117 en 127. Het gaat dan om:

Nr. 13411 **Johannes Roos**, geboren op 2 oktober 1793, zoon van Jacob Roos en Anna Cornelisse. Johannes werd overgeplaatst naar het 69e Regiment Infanterie van Linie.

Nr. 13413 **David Rinck**, geboren op 2 oktober 1793, zoon van Johan Philip Rinck en Garritze Koen. David werd overgeplaatst naar het 40e Regiment Infanterie van Linie, waar hij op 8 januari 1814 deserteerde.

Tenslotte de laatste militair uit Kortenhoef **Krijn Scheepmaker**, geboren op 27 oktober 1792, zoon van Jacob Scheepmaker en Maria Leeftang. Krijn hoorde tot de lichte 1813 en stond als nummer 20 op de aanwijzingslijst van het kanton Loenen. Op 22 mei trad hij in dienst bij de 24e *équipage* de Haut-Bord: een infanterie-eenheid die onder Napoleons marine viel. Een groot aantal soldaten van deze 'équipages' werden op 16 oktober 1813 overgeplaatst naar het 86e Regiment Infanterie van Linie, waarschijnlijk om de verliezen van die eenheid aan te vullen. Zo ook Krijn, die de rang had van voltigeur: een 'lichte' infanterist, klein van gestalte en een goede schutter. Zijn naam werd op 30 juni 1814 in het register doorgehaald, omdat hij sinds 11 mei de troepen niet meer kon bijhouden. Krijn blijkt in 1821 in Vreeland gehuwd te zijn met Grietje de Ru en er in 1844 overleden te zijn; zijn laatst bekende beroep was watermolenaar. Van de zestien militairen uit Kortenhoef die ingelijfd zijn geweest bij één van de legeronderdelen van Napoleon zijn er naar schatting zeven teruggekeerd en twee overleden. Van zeven weten we niet wat er van hen geworden is, mogelijk zijn ze vermist.

Fa. J. de Kloet & Zn.

SCHILDER-,EN BEHANGWERK

LOOSDRECHT Tel. 035-582 54 33/06-54 606 244

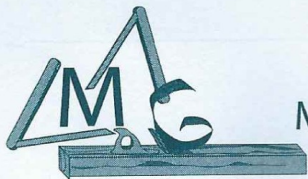
Als we het toch over historie hebben.....

*Albert Heijn (voorheen Landwaart) al
meer dan 90 jaar uw kruidenier in
Kortenhoeft e.o.*

AH Kortenhoeft

Meenthof 37 1241 CZ Kortenhoeft

Telefoon: 035-6561967

M/G BOUWBEDRIJF B.V.

E.Griffioen

Kortenhoeftsedijk 181
1241 NA Kortenhoeft
Tel: 035 656 4585

J. Meijers

Oud Loosdrechtsedijk 28
1231 NA Oud Loosdrecht
Tel: 035 582 8144

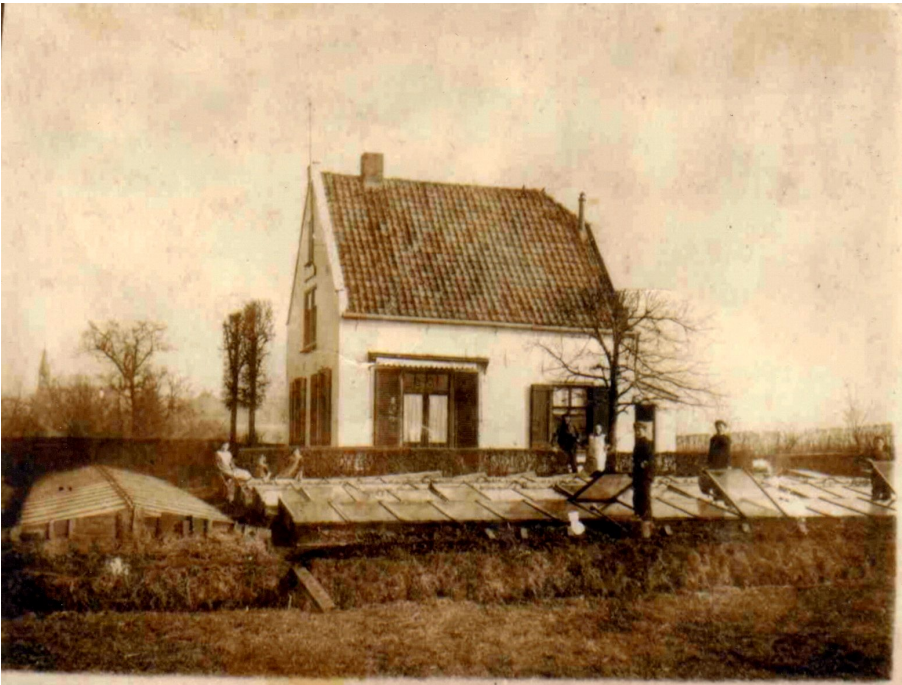
De nalatenschap van Jan Veenman bevat vele verhalen en foto's welke wellicht nooit zijn gepubliceerd. Wij zullen regelmatig een stukje tonen uit de "schatkamer" van Ankeveen.

Groentekwekerij "Nooitgedacht"

Hierboven een advertentie van de groentekwekerij van Rijk Ketelaar. Rijk was samen met zijn broer Chris mede-eigenaar van de kwekerij welke zij overgenomen hadden van hun vader Anthonius Ketelaar (later Keetelaar) Naderhand kwam het gehele bedrijf in handen van Chris De kwekerij lag zowel aan de westzijde als de oostzijde van het Stichts End. Op de foto's op bovenstaande advertentie het gebied langs de Wetering met achterin geheel links het woonhuis dat oorspronkelijk van Anthonius was. Rechts het woonhuis met op de voorgrond Anthonius Ketelaar.

Na het overlijden van Anthonius werd niet alleen het bedrijf overgenomen door Rijk en Chris, maar veranderde ook de achternaam in Keetelaar, dus met dubbel e.

Huize “Nooitgedacht” in de zomer van 1936

Zoon Dolf had geen belangstelling voor het groentebedrijf en werd kunst-schilder. Rijk nam het deel aan de westzijde van het Stichts End voor zijn rekening en Chris aan de oostzijde, inclusief het woonhuis “Nooitgedacht”.

Toen de concurrentie toe sloeg overleefde alleen Chris Keetelaar de strijd om het bestaan van de kwekerij. Korte tijd, tot in de vijftiger jaren van de vorige eeuw, heeft Chris nog op deze kwekerij gewerkt. Het grote spoel-hok werd toen nog veelvuldig gebruikt.

De kwekerij van Chris was gelegen aan de noord- en zuidzijde van zijn woning. Met betrekking tot de zuidzijde lag het terrein tot dat van de van de voormalige “Twaalf Huizen”. Op dit terein werd later het “Frans Fennishof” gebouwd. Overigens lagen er ook nog enkele akkers in de polder achter zijn woonhuis. Hij ging daar meestal per schuit naar toe.

Hooi en gras vervoer over de Wetering met rechts de groentekwekerij

Op de kwekerij was altijd werk. Werkdagen van twaalf tot veertien uur waren geen uitzondering. Wie daar niet tegen kon moest maar niet op een kwekerij gaan werken. En dan ook het afwachten of de veiling gunstig uitloeg of niet. Chris was een godsdienstig rooms-katholiek mens. De liederen die in de kerk gezongen werden, zong hij ook hard en duidelijk tijdens het werk op de kwekerij. Vooral de gregoriaanse gezangen hadden zijn voorkeur. Vaak was het in zijn tuin Hoogmis, Lof en Vespers tegelijk.

Eenmaal in eigendom liet Chris Keetelaar aan het eind van de dertiger jaren van de 20e eeuw, aan de noordzijde een stuk aan zijn woning bouwen. Dat werd uitgevoerd door de plaatselijke aannemer Cees Hagen, ook wel “Cees de timmerman” genoemd. Deze Cees was een broer van Bertha Hagen, de echtgenote van Chris. (Deze laatste informatie is afkomstig van Anton Keetelaar, die een zoon was van Chris en Bertha.).

De herkomst van de naam “Nooitgedacht” is nooit achterhaald.

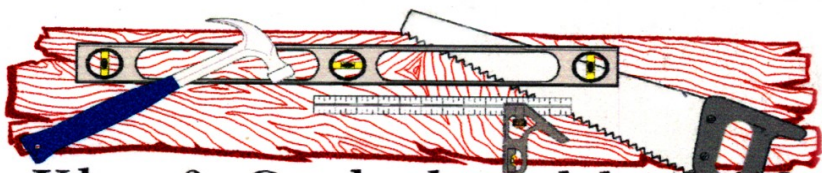
Huize “Nooitgedacht” met de nieuwe aanbouw in 1970

Piet Veenman, vader van Jan Veenman, vertelde hem het volgende:
“Rond 1900 werd de voorzijde bewoond door het gezin van mijn ouders, Gerrit Veenman en Wilhelmina logge. De zuidzijde van de woning werd bewoond door het gezin van Cors de Bouwmeester. Mijn vader Gerrit Veenman had een handel in turf, riet, takkenbossen, reishout enz. Voor het vervoer hiervan maakte hij gebruik van een platbodem, welke veelal gemeerd lag aan de Loodijk. Via de sluis in Nederhorst den Berg kon hij met zijn schip op de Ankeveensche plassen komen. Cors de Bouwmeester was bij hem in dienst. Toen we eens aan de zuidzijde van het huis “Nooitgedacht” de portlandlaag verwijderde, werden de resten van een groot deurkozijn zichtbaar. De bovenzijde van het kozijn was voorzien van enkele zware balken. Het was duidelijk te zien dat hier vroeger deuren in hadden gezeten welke waarschijnlijk dienst deden voor het koetshuis hetwelk, naar men zegt, in vroeger tijden hier heeft gestaan. Via deze deuren kon men dan de koets makkelijk in- en uitrijden. Wanneer het oude koetshuis is gebouwd is niet bekend”

In die tijd het middelpunt van het sociale leven in Kortenhoeve. Later werd dit hotel "De Oude Herbergh"

Klus & Onderhoudsbedrijf
keukens-badkamers-kleine verbouwingen

DIRK BROUWER

Krabbescheer 18 1241 VD - Kortenhoeft
Tel: 035 - 6563908 - Mobiel 06 - 51035005

Boek- en Kantoorboekhandel

CW'76

Voor al uw:

Boeken, tijdschriften, schoolbenodigdheden, kantoorartikelen,
Hobby-artikelen, wenskaarten, en nog veel meer

Meenthof 26, 1241CP, Kortenhoeft

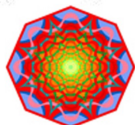
Tel. (035) 656 20 29

www.boekhandelcw76.nl

Fa. J. H. Smalenburg & Zn

Voor

Glas-Veef-Behang-Lijstenmakerij

Grubnellams

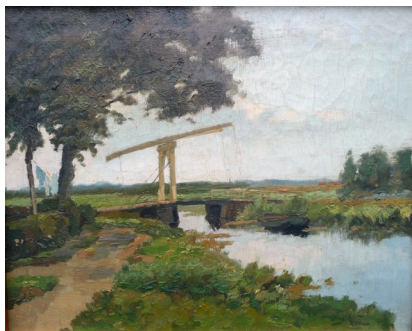
Voor

Schilderen-Renovaties

Tel/Fax:035-6560926 GSM:06-22610501 E-Mail: ejsmalenburg@gmail.com

Schenkeningen

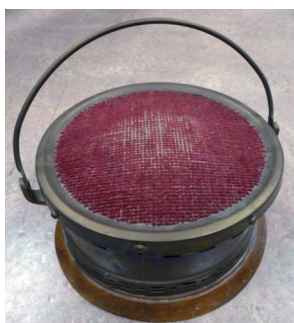
Afgelopen maanden hebben we weer een aantal items gekregen om onze verzameling aan te vullen. Alle gevers hartelijk bedankt.

Schilderij van de “Gele Brug” in Ankeveen.. Helaas is verzuimd de schenker te noteren.

Van mevrouw A.Mulder- Boeré een schilderij van Anton Smeerdijk en een gedenkpenning welke geschonken was aan vroegere huisarts Boeré

Van **Bruin Wallenburg** een stoof

Enkele boekjes van de TUF-TUF club

Plaatje Gemeentelijk Monument

Vervolg Schenkingen

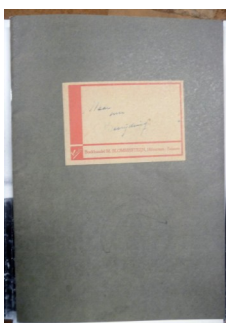
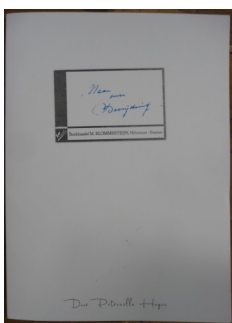
Van Oosterman (voorheen wasserij Smeerdijk) een originele wasmand

Bordje van de konijnenfok vereniging

Helaas is verzuimd de schenkers te noteren

Vier plateelbordjes met afbeeldingen van gebouwen in Kortenhoeft

Van **Hans Hazes**, het dagboekje van Petronella Hagen met exemplaar met gedrukte tekst

Tevens ontvingen wij enkele fotoalbums om in te scannen. Van **Loes Bijlsma-Van 't Klooster** een album met de familie Van 't Klooster en van **Erica Spaargaren**, een album met de familie van Krijn Voorn en Neel de Koning

Leida van Deelen

Huishoudster van pastoor Lokin

Door Clemens van Rossum

Inwijding pastoor Lokin

De heer Jan Veenman heeft in 1996 in de Periodiek nummer 3 van dat jaar een artikel geschreven over pastoor Lokin. Hij beschrijft daarin de feestelijke intocht van de pastoor in Ankeveen op 2 augustus 1924. Nemen we er het bevolkingsregister van Ankeveen uit de periode 1904 tot 1930 bij, dan zien we dat de pastoor zich in de gemeente heeft gevestigd op 10 mei 1928 en dat hij toen afkomstig was uit Weesperkarspel. De heer Veenman meldt dat de inwijding van de nieuwe Martinuskerk heeft plaatsgevonden op 7 mei 1928. Dat is drie dagen eerder dan de dag van die inschrijving van de pastoor bij de afdeling Bevolking. De mer-

waardigheid van het uiteenliggen van het jaar van de intocht en het jaar van de inschrijving is te verklaren uit het feit dat er 300 meter ligt tussen de locatie van de oude pastorie en die van de nieuwe, de oude in Weesperkarspel op het Hollands End en de nieuwe in Ankeveen op het Stichts End. En doe je het op de afdeling bevolking goed, dan moet je de betreffende persoon hier uitschrijven en daar weer inschrijven. Zoeken we verder terug in de tijd, in het bevolkingsregister van Weesperkarspel dat op dit moment berust bij het stadsarchief van Amsterdam, dan zien we inderdaad dat pastoor Lokin, afkomstig uit Almelo, op 20 augustus 1924 in Weesperkarspel

is ingeschreven en op 10 mei 1928 is uitgeschreven naar Ankeveen.

In zijn artikel merkt de heer Veenman heel terloops op dat pastoor Lokin tijdens zijn Ankeveense jaren op bedevaart is geweest naar Lourdes. Daar op dat punt raakt, blijkens enkele overgeleverde prentbriefkaarten, de levensloop van de pastoor aan die van zijn huishoudster Leida van Deelen.

Leida van Deelen

Deze Leida van Deelen was een nicht van mijn moeder. Zij is geboren in Doornenburg op 24 september 1887. Zij is nooit getrouwd geweest. Haar werkzame leven heeft zij doorgebracht als huishoudster op pastorieën, onder andere in Odoorn, Vaassen, Bergen NH, Almelo, Raalte en Ankeveen. Zij is overleden omstreeks 1975. Mijn vader heeft zich toen bezig gehouden met de afwikkeling van haar kleine nalatenschap. In een aantekenboekje had ze onder andere geschreven:

„geen bidprentjes” en „na al gemaakte kosten wat er dan nog over blijf H Missen elke week 1 daarna elke maand 1. Blijf er veel over dan behoef ’t niet voor H Missen gebruikt te worden. Kan ook aan arme mensen in de Missie gegeven worden. Dat ziet U dan zelf maar”.

Uit die nalatenschap zijn enkele documenten bewaard gebleven die nu, ruwweg honderd jaar later, aanleiding zijn geweest voor het schrijven van deze korte levensschets. Behalve documenten behoorde tot de nalatenschap ook een televisie. Die heeft indertijd enkele jaren op mijn studentenkamer gestaan, totdat we met een feestje er eens een kaars op hadden gezet. De kast van de tv was van kunststof. Toen het in die hoek van de kamer wat donker was geworden bleek de kaars, die ik vast had gezet met

een druppeltje kaarsvet, door de kast heen gebrand te zijn en in het binnenwerk te zijn terechtgekomen. Er is gelukkig geen brand gekomen, maar de televisie deed het daarna niet meer. Wat er verder nog was is ongeordend bij mijn paperassen terechtgekomen. Nog niet zo lang geleden heb ik die stapel weer eens omgekeerd. Er zat een feestprogramma tussen ter gelegenheid van het Zilveren Huwelijksfeest op 28 september 1922 van de

heer Gerard J. Poppe en mevrouw Antonia M.J. Poppe-Lokin uit Vaassen met daarin ook twee foto's van dit zilveren paar. Om er zeker van te zijn dat dit document bewaard blijft heb ik dat feestprogramma aangeboden aan de Historische Vereniging Ampt Epe waar Vaassen onder valt. Daar is het nu veilig opgeborgen. Een opvallend aspect aan dat programmaboekje is dat er op de voorkant met zwierige letters geschreven staat: Kap. Pelgrom. Waarschijnlijk is één van de feestgangers kapelaan Pelgrom geweest. In Ankeveen is de levende herinnering aan Leida van Deelen door de tijd uitgewist. In

de archieven van de parochie is haar naam niet terug te vinden. Wel staat zij op een foto in het lezenswaardige artikel „R.K. Kerk in Ankeveen” van Tiny Beemsterboer. In het bevolkingsregister van Ankeveen is te zien dat Leida op 10 mei 1928 met de pastoor uit Weesperkarspel, dus van de oude naar de nieuwe pastorie, is meegekomen. Kijken we in dat register een paar kolommen verder, dan is daar te lezen dat pastoor Lokin op 20 april 1936 is gestorven en dat Leida op 5 mei 1936, dus een paar weken daarna, al uit Ankeveen is vertrokken. Uit de registers blijkt ook dat Leida in 1924 al met de pastoor uit Almelo was meegekomen. We kunnen vaststellen dat het een tamelijk duurzame verhouding is geweest.

Leida van Deelen

Wat later kreeg ik uit die stapel paperassen de hierboven al genoemde vijf prentbriefkaarten in handen, ook dus afkomstig uit de nalatenschap van Leida. Ze zijn alle vijf gericht aan haar en afkomstig van het gezelschap waarmee pastoor Lokin indertijd de bedevaart naar Lourdes heeft gemaakt. We komen bij de afzenders ook weer de bekende namen tegen van de heer en mevrouw Poppe-Lokin uit Vaassen en daarnaast van kapelaan Pelgrom en tenslotte nog van een naamdrager, Pelgrom die verder geen rol speelt. Het opvallende aan deze vijf

kaarten, is dat ze zijn verstuurd in een tijdsbestek van 8 à 9 dagen. De poststempels dateren uit 1926. Leida was toen dus huishoudster in Ankeveen en zal op de oude pastorie hebben moeten passen. De kaarten zitten inmiddels ook in het archief van de Historische Vereniging Ampt Epe. Uit genealogisch onderzoek is gebleken dat die pastoor Lokin een broer was van mevrouw Poppe-Lokin. Kapelaan Pelgrom was van beiden een neef. Die familierelatie verklaart de aanwezigheid van de kapelaan op dat feest in 1922. We weten nog niet hoe Leida aan dat programmaboekje is gekomen. Een mogelijk antwoord zou kunnen zijn dat Leida toen in Almelo al huishoudster was bij de pastoor en dat Heerbroer Lokin zijn huishoudster voor dat feest bij zijn zus heeft „gedetacheerd” voor werkzaamheden in de keuken of in de bediening. We zullen ook nooit weten hoe Leida juist aan het exemplaar van dat programmaboekje van kapelaan Pelgrom is gekomen en waarom ze dat haar hele leven heeft bewaard. We kunnen er slechts naar raden.

Na haar arbeidzame leven is Leida teruggekeerd naar de omgeving van haar geboorteplaats en gaan wonen in Huissen bij de zusters in het bejaardenhuis Sancta Maria. In 1959 is zij zelf, samen met mijn ouders op bedevaart geweest naar Lourdes. Ik herinner me dat ze in de 60-er jaren van de vorige eeuw regelmatig op zo'n ouderwetse damesfiets en in het zwart gekleed naar ons in Angeren kwam om te helpen bij het plukken of het inmaken van bonen of andere opbrengsten van het land. Op de zaterdag voor de Sacramentsprocessie poetste zij haar vingers zwart aan al het koper dat de volgende dag in de processie werd meegedragen. Ze verenigde twee eigenschappen in zich die een pastoorsmeid wel van pas kwamen. Ze was dienstbaar en zuinig. Ze had wat grote voeten en droeg de zwarte schoenen af die de pastoors hadden afgedankt. Er is nog een attribuut van Leida bewaard gebleven. Dat is de kleine hutkoffer waarin ze haar schamele bezittingen van de ene naar de andere pastorie meenam. Ze had voor zichzelf weinig nodig. Ze gaf veel en nam weinig.

Angeren, 31 mei 2022

Rechts Leida van Deelen met in het midden pastoor Lokin

BRUGCHELEN.

Door Jan Dekker

Als je over het Noorderende in 's-Graveland rijdt, zie je aan de oostkant naast het oude gemeentehuis een appartementengebouw genaamd "Oranjerie". Vroeger stond op die plek een bejaardenhuis met de naam "Brugchelen". Wat is de geschiedenis van deze twee gebouwen?

Bij de verdeling van 's-Graveland volgens de "Cavelconditiën" van 7 juni 1634, het document waarmee de Amsterdamse heren die vanaf 1625 het gebied wilden ontginnen en het land verdeelden, vielen de kavels 11, 12 en de helft van 13 toe aan Reynier Pauw, raadsheer van de Hoge Raad van Holland. De namen die we dan tegenkomen voor zijn terrein is "Wolbergen" en "Wolfsbergen". Dit is voordat het gebied "Westerveld" werd genoemd.

In de loop der eeuwen kwamen er andere eigenaren, zoals heren De Boer en Alewijnen ook Engelse edel-

lieden zoals Hodson en Clifford. In 1814 werd het gekocht door Dirk Hoogbruin, de eerste niet adellijke eigenaar. Dirk was een buitenbeentje; hij hield zich in met huisjesmelken, wijnhandel en smokkel. Niet alles even succesvol, want in 1845 werden zijn bezittingen geveild.

Via via kwam het noordelijke deel, Noord Wolfsbergen, in bezit van

Francisca Blaauw, die het Westerveld heeft genoemd naar het oude familiebezit nabij Velsen. Zij breidde het landgoed uit, ook omdat een nichtje het naastgelegen Spanderswoud bezat.

Eén van de zoons van Francisca was de later zeer bekende Frans Ernst Blaauw, die hier ging wonen, verschillende mooie bomen plantte en zijn dierenverzameling stichtte, waaronder de zeldzame witstaart gnoe. Hij trouwde in 1890 met de zeer rijke Louise Six van Hilverbeek. Louise erfde in 1895 van een tante het buiten Gooilust aan het Zuidereinde en het echtpaar verhuisde daar naar toe in een grote optocht met bedienden en vele wagens en kooien met exotische beesten.

Francisca Blaauw bleef achter in Westerveld tot haar dood in 1903.

Niemand van de familie wilde het huis hebben en dus werd het een aantal keren verkocht, het laatst in 1926 aan de heer Henri Vermey, Nederlands ambassadeur in Brussel en zijn vrouw Lesarina Dinger. Na hun scheiding verkocht de heer Vermey in 1946 het huis aan de gemeente 's-Graveland om te gebruiken als gemeentehuis. Zijn vrouw behield het grootste stuk van het landgoed rondom het huis en ging er zelf wonen.

Mevrouw Dinger schonk een gedeelte van haar terreinen en financiën aan het project van drie samenwerkende vrijzinnige kerkgenootschappen, waaronder de Remonstrantse Broederschap, om in 's-Graveland een tehuis voor ouderen te stichten. Het bestond uit ruime appartementen en werd met opzet geen bejaardencentrum genoemd, maar “Huize Brugchelen”, omdat de bewoners in de visie van de stichters volwaardige burgers waren, die voor een groot gedeelte hun eigen boontjes konden doppen. De naam was ontleend aan een landgoed op de Veluwe.

Het huis werd officieel geopend op 27 mei 1970. Het had veertig bewoners en heeft jarenlang een plezierige woonmogelijkheid voor vele bejaarden gevormd. Zelf heeft mevrouw Dinger er nooit gewoond.

Huize Brugchelen

In de jaren negentig van de vorige eeuw werden de eisen aan bejaardentehuizen vergroot. Huize Brugchelen en het bejaardenhuis Oudergaard in Kortenhoef besloten in 1996 de krachten te bundelen tot de Stichting Ouderenvoorziening 's-Graveland en in 2001 komt er een volledige fusie in de vorm van Auxilium Zorg en Welzijn, waarbij ook Gooiers Erf in

Hilversum zich aansluit.

Brugchelen en Oudergaard zijn te klein en voldoen niet aan alle nieuwe normen. Dus ontstaat het plan om een groot nieuw tehuis te bouwen op de plaats van Oudergaard. Dit zou het latere Veenstaete worden.

Het project Veenstaete loopt echter jarenlange vertraging op door directiewisselingen binnen Auxilium. Eén van de directeuren moest zich terugtrekken. Door bezwaren van omwonenden, die tot aan de Raad van State doorgingen, door het afhaken van een partner/woningbouwcorporatie en door wijzigingen in het ontwerp ontstond verdere vertraging. Pas wanneer Auxilium in 2008 opnieuw fuseert, nu met de Zorginstellingen Loosdrecht tot de nieuwe organisatie voor ouderenzorg Inovum, komt er voldoende schaalgrootte en management om het project af te ronden.

Uiteindelijk blijkt er ook een voordeel in het uitstel te zitten, want het oorspronkelijke plan was een bejaardentehuis, maar dat blijkt volgens de nieuwe richtlijnen niet meer mogelijk en het plan wordt veranderd in zelfstandige wooneenheden met gemeenschappelijke voorzieningen.

Intussen willen Burgemeester en Wethouder van 's-Graveland zich voorbereiden op een toekomstige grotere gemeente en ondanks de uitbreiding van huize Westerveld is de ruimte daarvoor te klein. De gemeente koopt het naastgelegen huize Brugchelen om als toekomstige secretarie te dienen. Het gebouw kwam beschikbaar omdat de bewoners toch naar Veenstaete zouden gaan.

Als de grotere gemeente Wijdemeren in 2000 een feit is, wordt echter besloten dat het nieuwe gemeentehuis in Loosdrecht moet komen. De gemeente blijft daardoor zitten met huize Westerveld en met huize Brugchelen. Dat laatste wordt doorverkocht aan de woningbouw corporatie Gooi en omstreken, die het gedurende een drietal jaren (terug) verhuurt aan Inovum. De bewoners kunnen toch nog niet naar het nieuwe Veenstaete. Ze zullen daar zelfs nog een tijd in portocabins moeten wonen voordat hun nieuwe onderkomen klaar is. Dat leek eerst een schande, maar uiteindelijk vonden de bewoners het best knus en voelden ze zich er goed thuis.

Gooi en Omstreken had tijdens de koop van Brugchelen bij de gemeente bedongen dat het op die plaats een appartementencomplex met ruim veer-

tig units zou mogen bouwen. Drie omwonenden wilden voorkomen dat het een groot vierkant gebouw zou worden, dat niet zou passen in de mooie landelijke omgeving. Daarom boden zij de woningbouw corporatie een stijlvol ontwerp aan en dat is het ontwerp gebleven van wat nu de Oranjerie is. Dit werd geaccepteerd en het voorkwam ook problemen met drie burens. Toch was er nog een overbuurman die bezwaar maakte op grond van meer verkeer en dat leidde ook voor dit project tot flinke vertraging.

De naam Oranjerie is gekozen, omdat op de plaats, voordat huize Brugchelen werd gebouwd, de moestuin van Westerveld lag met een oranjerie. Daar werd ook de bloem Gloriosa gekweekt, de naamgever van de Historische Kring.

Huize Brugchelen stond nu leeg, maar er werd in 2013 een nuttig gebruik van gemaakt als filmlocatie voor de TV-film “Nooit te Oud” van omroep Max.

De achtergrond van deze film is de bezuiniging in de zorg en de gevolgen voor de kwaliteit van de zorg.

Vele bekende acteurs hadden een rol in deze film, zoals Bram van der Vlugt, Kasper van Kooten, Petra Laseur, Kitty Courbois en Gerda Havertong.

Aart Staartjes als Marius Koopman

Het verhaal gaat over Marius Koopman (Aart Staartjes), die wegens een lichte dementie naar een bejaardenhuis moet. Hij voelt zich kinderlijk en betuttelend behandeld door de zorgmanager (Georgina Verbaan) en hitst de andere bewoners op. Die komen in opstand en blijken veel meer te kunnen dan de organisatie dacht.

Door de grote media aandacht en door hun enthousiasme winnen de bewoners en komt er beter eten en meer mogelijkheden voor ontspanning. De zorgmanager moet verdwijnen.

In de film is een bewoner, een vroegere tuinman Brouwer (Jaap Maarleveld) aan het werk in een bloemperk. Georgina Verbaan verbiedt hem dat met de woorden: “Nee meneer Brouwer u bent de tuinman niet, u was de tuinman”. Aan het eind van de film rijdt hij juichend rond op de maaimachine van de burens.

Uiteindelijk wordt Brugchelen afgebroken om plaats te maken voor de Oranjerie. Al het metselwerk wordt vermalen tot wegenpuin. Slechts een bakstenen paadje in de achtertuin herinnert aan de gele stenen, waaruit het gebouw ooit was opgetrokken.

BLOKKER

KORTENHOEF

Winkelcentrum De Meenthof
Meenthof 42/A Kortenhoeft
Tel. 035 - 656 04 91

oogzorg **briljant**
kijkt én luistert

oorzorg **briljant**
kijkt én luistert

Meenthof 40, 1241 CZ Kortenhoeft. Tel 035 656 05 48
www.oogzorg-briljant.nl

Colofon

postadres: Kerklaan 89, 1241 CL Kortenhoef

bezoekuren: iedere woensdagavond van 20.00 uur tot 22.00 uur en iedere laatste zaterdag van de maand van 13.00 uur tot 16.00 uur

telefoon: 06 237 640 60 (secretaris)

mail: hkgloriosa@hetnet.nl

website: www.hk-kortenhoef.nl

bank: NL56 RABO 0149 3864 19 t.n.v. HK In de Gloriosa te Kortenhoef

voorzitter:

Jan Dekker, Noordereinde 34, 1243 JG 's-Graveland
0651586112 jan.a.dekker@planet.nl

secretaris:

Koos (K.) Voorn, Meenthof 52, 1241 CZ Kortenhoef
06 237 640 60 koos@hk-kortenhoef.nl

penningmeester en ledenadministratie:

Johan (J.) Vermeulen, Kikkerbeet 19, 1241 VG Kortenhoef
06 512 56 949 hk-ledenadm@kpnmail.nl

leden:

Jan Schriek, Kees Smalenburg, Henk Verhagen, Bruin Wallenburg,
Jaap Wertheim,

Ereleden:

Dhr. D. Buitenhuis, Dhr. M. van Ee, Dhr. J.C. Immerzeel, Dhr. S.F.C. Kessel†,
Mw. C. van den Velden-de Groot, Dhr. A.D. Wumkes†

leden van verdienste:

Mw. M.A. Boeve-Bant, Dhr. J.B. Koster†, Dhr. J. Schriek, Mw. V. van Vliet

Lidmaatschap:

De contributie bedraagt minimaal € 15,00 per kalenderjaar
Postbezorging buiten de regio kost € 9,50 extra

Redactie:

Gerrie van Rijn-Luijter, Koos Voorn, Frans van Giessen, Jan Immerzeel Jan Hendriks, Vera van Zanden en Marlies Goudriaan.

Contact: Tel. 06 237 64 060 email: koos@hk-kortenhoef.nl

Bij besluit van 11 maart 2019 is onze vereniging voor onbepaalde tijd aangemerkt als algemeen nut beogende culturele instelling (ANBI). RSIN 816 601 069

Hotel & Partycentrum

"De Drie Dorpen"

Cannenburgerweg 51

1244 RG Ankeveen

T +31 (0) 35 656 11 87

F +31 (0) 35 656 23 56

Wijdemeren Tours

Voor al uw touringcar vervoer

Wijdemeren Tours

Cannenburgerweg 51

1244 RG Ankeveen

T +31 (0) 35 655 01 75

F +31 (0) 35 656 23 56

info@wijdemerentours.nl

